

¡Ull viu amb el Quebec!

OPINIÓ

Gorbaxov ha passat pel Canadà, camí de la cimera de Washington, sense pena ni glòria. I el principal culpable d'això ha estat un conflicte que, per alguna raó incomprendible, la premsa d'aquesta part d'Europa no ha tractat com cal: el Quebec.

Apunten en la seua agenda la data del 23 de juny perquè podria passar que aquest dia haguérem de parlar del Quebec com ara estem parlant de Lituània o Eslovènia. A partir del 23 potser el Quebec reprendrà el camí independentista que deixà aparcat en un trist referèndum el 18 de maig del 1980.

Comencem pel començament. Els quebequesos van aprovar en aquell referèndum mantenir-se dins Canadà. Això, ho votà un 59'5 per cent de la població. Des del 1967 el moviment nacionalista francòfon havia anat creixent lentament. Aquell 1967 el general De Gaulle va cridar des del balcó de l'Ajuntament de Montreal "Vive le Québec libre". Un crit que fou punt de partida. De sobte, els quebequesos —francòfons enmig del Canadà, anglòfon— van prendre consciència de la seua minorització. El Canadà, aleshores, encara era administrat per la Gran Bretanya. Els quebequesos constitueixen el 80 per cent de la població del Quebec però malgrat això la seua presència al món dels negocis o la política era ínfima.

Tres anys després, la lluita armada del Front d'Alliberament sotraga el país. La mort del ministre de treball, després d'haver estat segrestat, desencadena l'estat d'excepció i l'exèrcit canadenc arrasa el país fins acabar amb els independentistes. En els anys posteriors seria el mateix Partit Québécois l'encarregat d'impedir el resorgiment independentista. I aquesta feina bruta va ser una de les causes del fracàs quan, el 1980, René Levesque decideix fortament pressionat pels sectors independentistes del partit, demanar la independència per la via legal.

L'altra causa està en l'origen de l'actual crisi. Per mantenir el Quebec dins la federació, el govern canadenc d'aleshores va proposar, amb motiu de la *devolució constitucional* del 1982, una sèrie excepcional de mesures a favor dels quebequesos. Eren les següents:

—La declaració que el Quebec és una "societat especial" dins el Canadà, amb els poders especials per a protegir el francès com a idioma propi. (D'acord amb aquestes mesures, per exemple, està prohibit, ¡pro-hi-bit!, usar l'anglès per a la publicitat exterior dels comerços.

—El Quebec te dret a nomenar tres dels nou jutges del Tribunal Suprem.

—El Quebec pot seleccionar els immigrants que vol que s'establesquen en el seu territori i fixar-ne una quota numèrica.

—Té el dret a vetar els canvis que puguin produir-se en la Constitució.

—I pot controlar les despeses econòmiques que faça el govern central en allò que l'afecta.

Aquestes disposicions, veritablement extraordinàries si, per exemple, les comparem amb la nostra situació, es van conèixer amb el nom de *Pacte de Meech*. I aquest pacte havia de ser ratificat per totes les províncies del Canadà abans del 23 de juny d'enguany. Tres províncies —Manitoba, Terranova i New Brunswick— es neguen a fer-ho, per tant, el pacte serà anul·lat. I els quebequesos, davant això, se senten enganyats.

Una enquesta del *Toronto Star* assegurava fa pocs dies que si el referèndum en favor de la independència es repetís avui, el resultat seria d'un 60% a favor.

Vicent Partal